

Projekt

projekt uchwały sprawdzono pod
względem prawnym

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W ZANIEMYŚLU**

z dnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Zaniemyśl na lata 2026-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153), art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49) Rada Miejska w Zaniemyślu uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026-2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

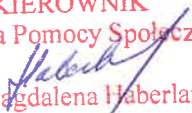
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Zaniemyśl.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Burmistrz

Grzegorz Grała

RADCA PRAWNY
Anna Ratajczyk-Gibowska

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej

mgr Magdalena Haberland

Sekretarz Gminy

Mateusz Waligóra

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026 - 2028

Spis treści

Rozdział I Otoczenie prawne	3
1.1. Podstawa prawna Programu	3
Rozdział II Wspieranie rodziny	5
2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	5
2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej	8
Rozdział III. Charakterystyka Gminy Zaniemyśl	12
3.1. Dane demograficzne i położenie Gminy	12
3.2. Jednostki organizacyjne Gminy Zaniemyśl	14
Rozdział IV Wspieranie rodziny w Gminie Zaniemyśl	15
4.1. Główne czynniki powodujące trudności życiowe skutkujące wsparciem OPS	16
4.2. Wsparcie rodzin w sytuacjach kryzysowych i przeciwdziałanie przemocy	17
4.3. Formy wspierania rodzin w Gminie Zaniemyśl	19
Rozdział V Analiza SWOT	22
Rozdział VI Adresaci Programu	25
Rozdział VII Realizatorzy Programu	25
Rozdział VIII Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026 - 2028	26
Rozdział IX Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026–2028	34
Rozdział X Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026–2028	35

Rozdział I

Otoczenie prawne

1.1. Podstawa prawna Programu

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026 - 2028 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49) w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Ponadto zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ❖ Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 2009 nr 114 poz. 946),
- ❖ Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2025 poz. 49)
- ❖ Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 636),
- ❖ Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214),
- ❖ Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 r. poz. 2151 z późn.zm.),
- ❖ Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1939 z późn.zm.),
- ❖ Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 881),
- ❖ Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 2809 z późn.zm.),
- ❖ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 383),
- ❖ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 46),
- ❖ Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 1071),
- ❖ Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1568 z późn.zm.),

- ❖ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 r. poz. 1870),
- ❖ Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2024 r. poz. 1829).

Rozdział II

Wspieranie rodziny

2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna

Rodzina – definicja i znaczenie:

Rodzina to nic innego, jak grupa osób, która jest ze sobą powiązana, najczęściej poprzez pokrewieństwo, ale również i powinowactwo czy wspólne zamieszkanie. Jest to pojęcie często badane przez psychologów, pedagogów, socjologów czy pracowników socjalnych itp. Rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”¹.

Jak zauważa B. Krzezińska - Zach „rodzina jest przede wszystkim środowiskiem wychowawczym, które tworzą zarówno oddziaływania zamierzone, jak też samorzutne, o charakterze pozytywnym, prowadzące do rozwoju dziecka. Dziecko uczestniczące w naturalnych sytuacjach życia rodzinnego, w bezpośrednich interakcjach między członkami rodziny przyswaja elementarną wiedzę o świecie, wartościach, normach moralno-społecznych, kulturze domu rodzinnego, poznaje sposoby zaspokajania wielu potrzeb, rozwijania własnych zainteresowań”².

Funkcje rodziny

Można wyodrębnić 3 podstawowe funkcje rodziny:

- ❖ prokreacyjną,
- ❖ wychowawczą,
- ❖ gospodarczą.³

Z. Tyszka wymienia następujące funkcje rodziny:

1. Funkcje biopsychiczne:

- a) prokreacyjna,
- b) seksualna;

2. Funkcje ekonomiczne:

- a) materialno-ekonomiczna,

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Leparczyk, wyd. Żak, Warszawa 1995, s. 137.

² Dziecko potrzebujące pomocy. Możliwości, kierunki, formy wsparcia w środowisku lokalnym, J. Izdebska (red.), Suwałki – Warszawa, 2003, s. 7., [w:] Pedagogika rodziny, B. Krzezińska – Zach, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, . 14.

³ S. Kowalski, *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN, s. 116.

- b) funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca;
- 3. Funkcje społeczno-wyznaczające:
 - a) funkcja stratyfikacyjna,
 - b) funkcja legalizacyjno-kontrolna;
- 4. Funkcje socjopsychologiczne:
 - a) socjalizacyjno-wychowawcza,
 - b) funkcja kulturalna,
 - c) funkcja religijna (dotyczy rodzin ludzi wierzących),
 - d) funkcja rekreacyjno-towarzyska,
 - e) funkcja emocjonalno-ekspresyjna⁴.

Rodzina ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, ponieważ to właśnie w niej dziecko przyswaja podstawowe wzorce zachowań, wartości oraz normy społeczne, które są modelowane przede wszystkim przez rodziców. W środowisku rodzinnym kształtuje się styl życia jej członków, obejmujący m.in. sposób reagowania na trudności, sposób komunikowania się, organizację czasu wolnego czy wyrażanie emocji. To w rodzinie młody człowiek uczy się, jak traktować siebie i innych, zdobywa podstawy funkcjonowania społecznego oraz nabywa wartości, które później realizuje w codziennym życiu. Zapewnienie dziecku wszystkich niezbędnych funkcji rodziny jest jednak zadaniem wymagającym. Wiąże się to m.in. z koniecznością stworzenia jasnej i stabilnej hierarchii wartości, która pozwala młodym ludziom właściwie interpretować informacje, podejmować decyzje oraz odnajdywać się w różnorodnych sytuacjach życiowych.

Czynniki ryzyka w rodzinie

Do zaburzeń funkcjonowania rodziny mogą prowadzić różne czynniki:

- ❖ **Bezrobocie** – brak pracy jednego lub obojga rodziców może ograniczać funkcję ekonomiczną rodziny i prowadzić do napięć w relacjach.
- ❖ **Ubóstwo** – ogranicza dostęp do podstawowych zasobów i może wpływać na atmosferę życia rodzinnego.
- ❖ **Problem alkoholowy** – nadużywanie alkoholu przez rodzica zaburza role w rodzinie, zmienia dynamikę obowiązków i może prowadzić do ukrywania problemu oraz poczucia zagubienia u dziecka. Jak pisze K. Dymek – Balcerek „emocjonalna

⁴ Z. Tyszka, Rodzina (w:) Encyklopedia pedagogiczna, W. Pomykało (red.), Warszawa 1993, s. 698.

atmosfera rodziny alkoholowej jest przepełniona wstydem, żalem, złością, lękiem, poczuciem krzywdy i winy.”⁵

- ❖ **Przemoc** – fizyczna, psychiczna lub seksualna w rodzinie prowadzi do kontroli, zastraszania i utraty poczucia bezpieczeństwa przez dzieci.
- ❖ **Zaniedbywanie** – jest to „niezaspokajanie potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju – potrzeb związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, kształceniem, jak też z psychiczną sferą dziecka”⁶.

Rodzina dysfunkcyjna to taka, która z różnych przyczyn nie jest w stanie prawidłowo realizować swoich podstawowych funkcji, zwłaszcza opiekuńczej, wychowawczej i emocjonalnej. W środowisku takim zaburzone są relacje między członkami rodziny, a codzienne sytuacje cechuje brak stabilności, bezpieczeństwa czy przewidywalności. W rodzinach dysfunkcyjnych dzieci często przejmują negatywne wzorce zachowań i postaw od rodziców lub opiekunów prawnych. Uczą się funkcjonowania w oparciu o niezdrowe schematy, takie jak: unikanie problemów, nieumiejętność regulacji emocji, agresja, manipulacja, niska samoocena czy brak zaufania do innych. W konsekwencji może to znacząco utrudniać im prawidłowy rozwój oraz budowanie satysfakcjonujących relacji w życiu dorosłym.

Rodzina a trudności materialne

Trudności finansowe mogą utrudniać dostęp do pewnych zasobów, takich jak zajęcia dodatkowe, terapia czy edukacja prywatna, ale nie przesądzają automatycznie o jakości wychowania. Wiele rodzin w trudnej sytuacji materialnej wychowuje dzieci prawidłowo, zapewniając im miłość, wsparcie i bezpieczeństwo. Istotne są kompetencje wychowawcze rodziców, stabilność emocjonalna oraz dostęp do wsparcia społecznego i instytucjonalnego, które mogą wspierać prawidłowy rozwój dziecka mimo ograniczeń finansowych.

Brak środków finansowych może jednak wiązać się z ograniczonym dostępem do podręczników, ubrań czy innych niezbędnych rzeczy. Dzieci z rodzin ubogich nierzadko doświadczają stygmatyzacji i poczucia niższej wartości, co może utrudniać im uczestnictwo w aktywnościach szkolnych i społecznych, tak jak pisze B. Krzesińska: „odrzućcie i stygmatyzacja ubogich uczniów sprawiają, że są oni przekonani o swojej niskiej wartości,

⁵ K. Dymek – Balcerek (red.), *Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI*, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 103.

⁶ M. Szymańczak, *Pojęcie „krzywdzenie dzieci”*, [w:] *Dziecko krzywdzone*, E. Czyż, J. Szymańczak (red.), Warszawa 1995, s. 14.

boją się podejmować wyzwania, nie mogą liczyć na akceptację, poparcie i pomoc kolegów. Często są też szykanowani i wyśmiewani z powodu swojego wyglądu, niemodnych ubrań i korzystania z pomocy socjalnej.”⁷

2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej

Asystent rodziny to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- ❖ bezpośrednią pracę z rodzicami,
- ❖ bezpośrednią pracę z dziećmi,
- ❖ działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- ❖ organizację własnego warsztatu pracy⁸.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:⁹

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;

⁷ B. Krzezińska – Zach „Pedagogika rodziny przewodnik do ćwiczeń, Wyd. Trans Humana, Białystok 2007, s. 54.

⁸ Za: J. A. Malinowski, Role, funkcje i zadania asystenta rodzinnego, w: A. Żukiewicz (red.) Asystent rodzinny.

Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki do wsparcia, Wyd. Impuls, Kraków 2011, s. 10.

⁹ art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49)

8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19. współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym lub Grupą Diagnostyczno-Pomocową lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rodzina zastępcza jest to rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę oraz wychowanie w warunkach, które są maksymalnie zbliżone do warunków rodzinnych.

Może być ona:

- ❖ **spokrewniona** jest tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat);
- ❖ **niezawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni);
- ❖ **zawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci;

- ❖ **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 6 dzieci. Czas przebywania wynosi 4 miesiące, jednakże w szczególnych przypadkach czas może zostać wydłużony do 8 miesięcy;
- ❖ **zawodowa specjalistyczna** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, którzy wymagają szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (np. małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której może przebywać jednocześnie nie więcej niż 8 dzieci. Jest tworzony przez małżonków bądź osoby, które nie pozostają w związku małżeńskim. Celem rodzinnego domu dziecka jest sprawowanie pieczy zastępczej.

Rodzina wspierająca jest rodziną, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, a także przy prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu oraz wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzina wspierająca współpracuje z asystentem rodziny.

Rodzina pomocowa jest rodziną przejmującą opiekę nad dzieckiem, które jest umieszczone w pieczy zastępczej w przypadku: czasowego niesprawowania opieki nad nim przez rodzinę zastępczą bądź prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – jednostka organizacyjna lub wyznaczony podmiot realizujący szereg działań i zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą jest to czasowa (czasem długoterminowa) opieka oferowana dzieciom i młodzieży pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Objęcie dzieci pieczą zastępczą następuje na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego. Sytuacje, które wymagają natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia dziecka, decyzję o umieszczeniu dziecka mogą podjąć inne uprawnione służby, jednakże zawsze ostateczną decyzję podejmuje sąd. Termin „pieczę zastępczą” oznacza, iż nawet będąc pozbawionym opieki rodzicielskiej, dziecko nadal powinno mieć dom, który może być domem zastępczym, instytucjonalnym

bądź rodzinnym i ma na celu zapewnienie dziecku stabilizacji, bezpieczeństwa i wsparcia. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Jak pisze A. Kwak, M. Rymsza „nowe podejście do opieki zastępczej nad dzieckiem zakłada prymat rodziny nad opieką zastępczą, prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie naturalnej i obowiązek udzielania przez pomoc społeczną wsparcia dla rodziny w wypełnianiu zadań w stosunku do dziecka. Przyjmuje się zasadę tymczasowości opieki zastępczej, przy czym „tymczasowość” odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną do momentu powrotu do rodziny naturalnej. Chodzi tym samym o reintegrację dziecka za rodziną, o zapobieganie jego częstemu przechodzeniu z jednej placówki do drugiej. (...) Jednym z bardzo ważnych szczegółowych rozwiązań jest wymóg współpracy realizatorów różnych form opieki zastępczej z rodziną biologiczną wychowanka”¹⁰.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest instytucjonalną formą pieczy zastępczej zapewniającą całodobową opiekę oraz wychowanie dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodzicielskiej. Wyróżnia się placówki: socjalizacyjne, interwencyjne, specjalistyczno-terapeutyczne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego jest to instytucjonalna forma pieczy zastępczej, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie. Może w niej przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.

Placówka wsparcia dziennego jest to placówka, której ma na celu wzmocnienie funkcji opiekuńczych rodziny. Może być prowadzona w formie:

- ❖ **opiekuńczej** – zapewnia ona dziecku opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; zorganizowanie czasu wolnego; zabawę, czy także zajęcia sportowe;
- ❖ **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia kompensacyjne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, logopedyczne;
- ❖ **pracy podwórkowej** – realizując działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne¹¹.

¹⁰ Anna Kwak, Marek Rymsza, System opieki zastępczej w Polsce – ocena funkcjonowania na przykładzie procesu usamodzielniania wychowanków, Analizy i opinie, Nr 68 (12/2006) Instytut Spraw Publicznych, s. 3.

¹¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rozdział III.

Charakterystyka Gminy Zaniemyśl

3.1. Dane demograficzne i położenie Gminy

Gmina Zaniemyśl jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie średzkim. Zajmuje powierzchnię 106,6 km², czyli 17,1% jego całkowitej powierzchni. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 65 osób na km², a siedzibą gminy jest miasto Zaniemyśl.

W gminie Zaniemyśl kobiety stanowią nieco ponad połowę ogółu mieszkańców (51,1%), co wpisuje się w ogólnokrajową tendencję demograficzną.

Źródło: Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2024 rok

W 2024 roku odnotowano 76 urodzeń, przy czym przewagę stanowili chłopcy (55,3%), co jest zgodne z naturalnym zjawiskiem biologicznym obserwowanym w populacjach. Liczba zgonów była zbliżona w obu grupach płci – zmarło 26 kobiet i 23 mężczyzn – jednak dłuższa średnia długość życia kobiet sprawia, że to one przeważają w starszych grupach wiekowych.

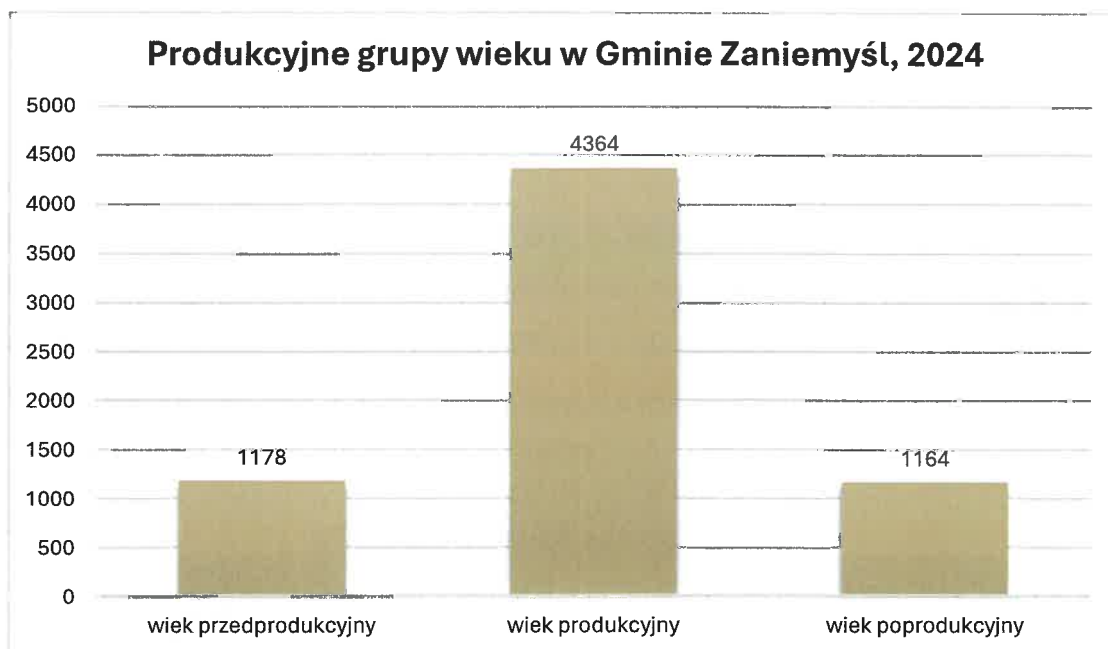

Źródło: Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2024 rok

Źródło: Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2024 rok

Struktura demograficzna gminy pokazuje, że największy odsetek mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym (15–64 lata), które obejmują ponad 62% populacji, natomiast liczba dzieci i seniorów pozostaje na zbliżonym poziomie, co świadczy o względnej stabilności demograficznej gminy.

Źródło: Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2024 rok

Źródło: Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2024 rok

3.2. Jednostki organizacyjne Gminy Zaniemyśl

Gmina Zaniemyśl dysponuje jednostkami organizacyjnymi, które wspierają rozwój społeczny, kulturalny i edukacyjny mieszkańców.

Biblioteka Publiczna w Zaniemyślu swoją działalnością obejmuje gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych oraz organizowanie zajęć i wydarzeń promujących czytelnictwo, naukę i kulturę. W bibliotece mieszkańcy mogą korzystać z bezpłatnego dostępu do Internetu oraz odpłatnie z usług kserograficznych i drukowania dokumentów.

Gminny Ośrodek Kultury (GOK) pełni rolę centrum kultury, oferuje bogaty program zajęć dla wszystkich grup wiekowych, w tym muzycznych, tanecznych, plastycznych, ceramicznych oraz technicznych. Dla dorosłych i seniorów dostępne są także zajęcia ruchowe, takie jak joga, pilates czy tai-chi. Ośrodek aktywnie wspiera rozwój talentów, integrację społeczności lokalnej oraz uczestnictwo w kulturze i sztuce.

Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) zapewnia kompleksowe wsparcie mieszkańcom gminy w obszarze pomocy społecznej i rodzinnej. W jego zakresie znajdują się świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, przeciwdziałanie przemocy domowej, wsparcie systemu pieczy zastępczej oraz programy „Za życiem”. OPS

realizuje również pomoc materialną dla uczniów, obsługuje Zespół Interdyscyplinarny i wydaje zaświadczenia do programu „Czyste Powietrze”.

Centrum Usług Wspólnych (CUW) w gminie Zaniemyśl pełni funkcję jednostki wsparcia administracyjnego i organizacyjnego dla gminnych jednostek organizacyjnych. Jego działalność koncentruje się na zapewnieniu sprawnego funkcjonowania instytucji samorządowych w tym szkół i przedszkola.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe oferuje noclegi dla grup zorganizowanych oraz klientów indywidualnych, dysponując łącznie 37 miejscami w pokojach 2-, 3- i 5-osobowych. Goście mają do dyspozycji w pełni wyposażoną kuchnię oraz jadalnię, a w okolicy znajdują się sklepy i punkty gastronomiczne. Schronisko jest idealnym miejscem dla organizacji „białych i zielonych szkół”, obozów, rajdów i biwaków, łącząc komfort pobytu z możliwością aktywnego wypoczynku i kontaktu z przyrodą.

Rozdział IV

Wspieranie rodziny w Gminie Zaniemyśl

Na podstawie danych zdiagnozowanych w Gminie Zaniemyśl Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu jako jednostka organizacyjna gminy realizująca zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzi działania wspierające rodziny oraz przeciwdziałające ich dysfunkcjom.

Do głównych zadań Ośrodka należą:

- ❖ zatrudnienie asystenta rodziny i prowadzenie pracy socjalnej,
- ❖ współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- ❖ udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej i socjalnej,
- ❖ wspieranie rodzin w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych,
- ❖ podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych,
- ❖ aktywizacja społeczna i zawodowa rodziców.

Asystent rodziny wspiera rodziny zagrożone kryzysem poprzez opracowywanie i realizację indywidualnych planów pracy z rodziną, we współpracy z pracownikiem socjalnym i innymi specjalistami. Do jego zadań należy m.in.:

- ❖ pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych i wychowawczych,

- ❖ prowadzenie rozmów motywujących do zmiany postaw i nabywania umiejętności wychowawczych,
- ❖ wsparcie w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- ❖ współpraca z instytucjami w zakresie pomocy dziecku i rodzinie,
- ❖ sporządzanie opinii i dokumentacji na potrzeby sądu oraz innych organów.

4.1. Główne czynniki powodujące trudności życiowe skutkujące wsparciem OPS

W 2024 roku 81 rodzin z terenu Gminy Zaniemyśl znalazło się w trudnej sytuacji życiowej i zostało objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej. Łącznie pomocą w tych rodzinach objęto 167 osób. Prawo do świadczeń przysługiwało rodzinom, których dochód nie przekraczał 600 zł na osobę w rodzinie lub 776 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej, przy jednoczesnym spełnieniu co najmniej jednej z przesłanek wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Od 2025 r. kryteria dochodowe wynoszą 823 zł na osobę w rodzinie lub 1010 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej.

Analiza zmian zachodzących w latach 2022–2024 wskazuje na zróżnicowane tendencje w zakresie problemów społecznych występujących w gminie. Ubóstwo systematycznie malało - z 35 rodzin w 2022 r. do 21 rodzin w 2024 r., co może świadczyć o poprawie sytuacji ekonomicznej części mieszkańców. Bezrobocie jako powód udzielania pomocy również wykazywało trend spadkowy - z 18 rodzin w 2022 r. do 11 rodzin w 2024 r. W przypadku niepełnosprawności liczba rodzin korzystających ze wsparcia nieznacznie malała: 21 rodzin w 2022 r. oraz 18 rodzin w 2023 r. i 2024 r. Zauważalny jest natomiast wzrost rodzin zmagających się z długotrwałą chorobą - od 5 rodzin w 2022 r. do 8 rodzin w 2024 r., co może wskazywać na narastające potrzeby zdrowotne i opiekuńcze. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego osiągnęła najwyższy poziom w 2023 r. (16 rodzin), by w 2024 r. zmniejszyć się do 12 rodzin. Istotny spadek odnotowano w zakresie ujawnionych problemów alkoholowych w rodzinach korzystających z pomocy tutejszego ośrodka - z 8 rodzin w 2023 r. do 3 rodzin w 2024 r., co może świadczyć o skuteczności działań profilaktycznych i interwencyjnych. Przemoc w rodzinie oraz zdarzenia losowe występowały sporadycznie i utrzymywały się na tym samym poziomie. W obszarze bezdomności widoczne były wahania: w 2023 r. problem dotyczył 7

osób, natomiast w 2024 r. 5 osób. Klęski żywiołowe wystąpiły wyłącznie w 2022 r., obejmując 3 rodziny, i nie pojawiały się w latach kolejnych.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin w 2022	Liczba rodzin w 2023	Liczba rodzin w 2024
ubóstwo	35	30	21
bezrobocie	18	12	11
niepełnosprawność	21	18	18
potrzeby ochrony macierzyństwa	10	7	6
wielodzietność	9	6	7
długotrwała i ciężka choroba	5	7	8
bezzadność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	16	12
problem alkoholowy	4	8	3
przemoc domowa	1	1	1
zdarzenia losowe	2	2	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	0
bezdomyłość	4	7	5
klęski żywiołowe	3	0	0

Źródło: Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2024 rok

4.2. Wsparcie rodzin w sytuacjach kryzysowych i przeciwdziałanie przemocy

Na terenie Gminy Zaniemyśl realizowane są działania mające na celu wspieranie rodzin doświadczających przemocy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania te obejmują zarówno pracę Zespołu Interdyscyplinarnego, jak i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych, które diagnozują potrzeby rodzin i koordynują odpowiednie formy wsparcia.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wspiera rodziny w sytuacjach kryzysowych poprzez inicjowanie i koordynowanie lokalnej polityki przeciwdziałania uzależnieniom, kontrolowanie przestrzegania zasad sprzedaży alkoholu oraz opiniowanie

wniosek o wydanie stosownych zezwoleń. Komisja ustala priorytety gminnych programów profilaktycznych, rozpatruje wnioski o dotacje na działania wspierające rodziny, a także podejmuje czynności zmierzające do skierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe. W ramach wsparcia prowadzone są również rozmowy z członkami rodzin osób uzależnionych, ukierunkowane na motywowanie ich do korzystania z pomocy i terapii współzależnienia. GKRPA w Zaniemyślu na terenie Gminy Zaniemyśl prowadzi trzy świetlice, w których realizuje programy profilaktyczne dla dzieci. Zajęcia w świetlicach odbywają się w:

1. Szkoła Podstawowa w Śnieciskach,

ul. Kościelna 2

2. Szkoła Podstawowa w Pigłowicach

Pigłowice 32A

3. Szkoła Podstawowa w Zaniemyślu

Hala Widowiskowo-Sportowa

Poznańska 28

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu w ramach procedury „Niebieskie Karty” monitoruje sytuację domową rodzin zagrożonych przemocą, udziela wsparcia socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego oraz współpracuje z innymi instytucjami publicznymi w celu zapewnienia kompleksowej pomocy. Działania te mają charakter długofalowy, co pozwala reagować na potrzeby rodzin w sposób systematyczny.

W 2024 roku na terenie Gminy Zaniemyśl podobnie jak w latach poprzednich funkcjonował Zespół Interdyscyplinarny. W ciągu roku odbyło się siedem jego spotkań, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2023. W 2024 roku w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego zostały powołane 22 grupy diagnostyczno-pomocowe, które zorganizowały łącznie 39 spotkań, co wskazuje na intensyfikację działań w obszarze przeciwdziałania przemocy. W ramach procedury „Niebieskie Karty” pomocą objęto 16 rodzin, w których łącznie znajdowało się 40 osób. W porównaniu z poprzednimi latami liczba rodzin objętych procedurą utrzymuje się na zbliżonym poziomie, co może świadczyć o stałej potrzebie wsparcia w tym zakresie. W 2024 roku kontynuowano 10 wcześniej założonych „Niebieskich Kart” - co potwierdza, że część rodzin wymaga długofalowej pomocy i monitorowania sytuacji domowej.

4.3. Formy wspierania rodzin w Gminie Zaniemyśl

Gmina Zaniemyśl realizuje działania wspierające rodziny, szczególnie te znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, wychowawczej czy zdrowotnej. Wsparcie udzielane jest zarówno w formie programów rządowych, jak i inicjatyw finansowanych ze środków własnych gminy.

Rodzaj wsparcia	Opis działań
Dożywianie i pomoc żywnościowa	Gmina uczestniczy w programie rządowym „Posiłek w szkole i domu”. W latach 2019 - 2024 program objął dzieci i młodzież w szkołach i przedszkolach, osoby starsze oraz rodziny w trudnej sytuacji bytowej. Wsparcie udzielane było w formie posiłków w placówkach oświatowych oraz pomocy pieniężnej lub rzeczowej. W 2024 r. skorzystało 87 osób (50 dzieci i młodzieży, 37 osób w formie świadczeń pieniężnych), w 2023 r. 93 osoby (38 dzieci, 55 osób pieniężnie), a w 2022 r. 90 osób (60 dzieci i młodzieży, 30 osób w formie świadczeń pieniężnych).
„Wieloraczki- pomagamy szczęściu 3x i więcej”	Uchwała Nr XI/62/2015 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 28.09.2015r. w sprawie przyjęcia gminnego programu osłonowego dla rodzin, w których urodziło się przy jednym porodzie troje lub więcej dzieci w ramach pomocy społecznej.
Opieka wytnieniowa	Program zapewnia czasową przerwę w opiece oraz wsparcie w zakresie umiejętności opiekuńczych. W 2024 r. z programu skorzystało 5 osób, a w 2023 r. 4 osoby.
Świadczenia rodzinne	OPS wypłaca świadczenia dla rodzin spełniających kryterium dochodowe, tj. 674,00 zł na osobę w rodzinie oraz 776,00 zł jeśli w rodzinie jest dziecko posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. W 2022 r. wypłacono świadczenie dla 338 rodzin, w 2023 r. dla 279 rodzin, a w 2024 r. dla 246 rodzin.
Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Program zapewnia asystenta wspierającego osoby z niepełnosprawnością w codziennym funkcjonowaniu i

	aktywności społecznej. Program wspiera osoby z niepełnosprawnością w miejscu zamieszkania, w latach 2023 - 2024 z tej formy pomocy skorzystało 8 osób, po 4 osoby w każdym roku.
Dodatki mieszkaniowe	Jest to comiesięczne świadczenie pieniężne wypłacane przez gminę osobom/rodzinom o niskich dochodach, aby pomóc w pokryciu kosztów związanych z mieszkaniem. Aby go otrzymać, należy spełnić kryteria dochodowe, metrażowe, a także posiadać tytuł prawny do zajmowanego lokalu. W 2024 r. na ten cel przeznaczono 117 166,82 zł, w 2023 r. 121 692,31 zł, a w 2022 r. 109 280,32 zł.
Asystent rodziny	W Ośrodku pracuje asystent rodziny, wspierający kompleksowo rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym. W 2022 r. objęto wsparciem 12 rodzin, w 2023 r. 13 rodzin, a w 2024 r. 18 rodzin. Wsparcie rodzin w realizacji zadań wychowawczych oraz codziennych obowiązków, dofinansowane było z Funduszu Pracy. W 2023 r. dofinansowanie wyniosło 10 220,06 zł, w 2024 r. 22 473,13 zł.
Fundusz alimentacyjny	OPS wypłaca świadczenia dla rodzin spełniających kryterium dochodowe, w 2024 r. wypłacono świadczenie z funduszu dla 20 rodzin, w 2023 r. dla 21 rodzin, a w 2022 r. dla 18 rodzin z terenu Gminy Zaniemyśl.
Rodziny zastępcze	OPS wspiera dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej poprzez współfinansowanie pobytu w rodzinach zastępczych. W latach 2022-2024 stałą pomocą objęto po 5 dzieci rocznie.
Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	OPS wypłaca jednorazowe świadczenia pieniężne rodzinom, w których urodziło się dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą. W 2022 r. wsparcie otrzymało 1 dziecko (4 000 zł), w 2023 r. – 1 dziecko (4 000 zł), a w 2024 r. 2 dzieci (8 000 zł).
Karta Dużej Rodziny	Promowanie rodzin wielodzietnych, wspieranie dzieci w dostępie do dodatkowych uprawnień i zniżek. W 2023 r.

	wydano 58 kart, w 2024 r. 48 kart. Na terenie gminy, obowiązuje obniżka w opłacie za śmieci w wysokości 5 zł od osoby posiadającej ww. kartę.
Pomoc materialna dla uczniów	OPS przyznaje stypendia i zasiłki szkolne uczniom z trudną sytuacją materialną w rodzinie. W 2022 r. przyznano 17 stypendiów socjalnych. W 2023 r. wpłynęło 16 wniosków. Wszystkie wnioski zostały zweryfikowane i pozytywnie rozpatrzone. Nie wpłynął żaden wniosek dyrektora szkoły o przyznanie zasiłku szkolnego. W 2024 r. wpłynęło 12 wniosków, z czego 11 pozytywnie rozpatrzono, wypłacając kwotę 20 364,62 zł.

Źródło: Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2022 rok, Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2023 rok, Raport o stanie Gminy Zaniemyśl za 2024 rok

Asystent rodziny i pracownicy socjalni współpracują z lokalnymi instytucjami, takimi jak:

- ❖ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej,
- ❖ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej,
- ❖ Policja, kuratorzy sądowi, placówki oświatowe i ochrony zdrowia,
- ❖ Sąd Rejonowy, Prokuratura oraz Zespół Interdyscyplinarny w Zaniemyślu.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina pokrywa część kosztów pobytu dzieci w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wysokość udziału gminy wynosi:

- ❖ 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy,
- ❖ 30% w drugim roku,
- ❖ 50% w trzecim i kolejnych latach.

Do wydatków tych zalicza się m.in. wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych, świadczenia na utrzymanie dzieci, wydatki związane z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz koszty funkcjonowania placówek opiekuńczych.

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaniemyślu realizują zadania polegające na diagnozowaniu sytuacji rodzin, wspieraniu ich w przezwyciężaniu trudności

życiowych oraz podejmowaniu działań zmierzających do ich usamodzielnienia.

W ramach pracy socjalnej:

- ❖ przeprowadza się wywiady środowiskowe w celu oceny sytuacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej,
- ❖ zawierane są kontrakty socjalne z osobami i rodzinami wymagającymi wsparcia,
- ❖ udzielane jest poradnictwo psychologiczne i socjalne,
- ❖ podejmowane są działania mediacyjne i wspierające w sytuacjach kryzysowych.

Mieszkańcy Gminy Zaniemyśl mieli dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, obejmującego wsparcie: psychologa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zaniemyślu, psychologa terapii uzależnień w Punkcie konsultacyjnym Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zaniemyślu, Zespołu Interdyscyplinarnego, asystenta rodziny oraz pomoc prawną świadczoną w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Poradnictwo to stanowi ważny element systemu wspierania rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej, a jego celem jest wczesne rozpoznawanie problemów i zapobieganie ich pogłębianiu.

Rozdział V

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem pozwalającym na kompleksową ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń związanych z określoną grupą, instytucją lub obszarem działania. Pozwala ona na identyfikację czynników wewnętrznych, które mogą wspierać lub utrudniać realizację celów, oraz czynników zewnętrznych, które mogą stwarzać okazje do rozwoju lub generować ryzyka. W niniejszym dokumencie przedstawiono analizę SWOT dotyczącą uczniów i ich środowiska społecznego, przygotowaną w oparciu o dane, takie jak raporty, statystyki, dokumenty strategiczne oraz sprawozdania instytucji lokalnych i regionalnych.

Celem analizy jest wskazanie obszarów, w których interwencje profilaktyczne, edukacyjne i wspierające mogą przynieść największe korzyści, a także określenie zagrożeń, które wymagają szczególnej uwagi.

Wyniki analizy SWOT mają posłużyć jako podstawa do planowania skutecznych działań wspierających rodziny. Pozwolą one zidentyfikować mocne strony rodzin i zasoby lokalne, które można wykorzystać w procesie wsparcia, a także słabe strony i zagrożenia, które

wymagają interwencji lub wzmocnienia działań profilaktycznych. Dzięki temu możliwe będzie opracowanie strategii ukierunkowanej na wzmacnianie kompetencji społecznych i emocjonalnych wszystkich członków rodzin, poprawę jakości życia rodzin w trudnej sytuacji oraz skuteczniejsze przeciwdziałanie dysfunkcjom i kryzysom rodzinnym.

Mocne strony (Strengths):	Słabe strony (Weaknesses):
❖ Funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej jako jednostki odpowiedzialnej za realizację zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. ❖ Zatrudnienie asystenta rodziny – bezpośrednie wsparcie rodzin w środowisku lokalnym. ❖ Aktywna współpraca OPS z instytucjami zewnętrznymi (PCPR, GKRPA, ZI, szkoły, policja, sąd, kuratorzy, poradnie). ❖ Prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego). ❖ Działający Zespół Interdyscyplinarny ❖ Udział gminy w rządowych programach wspierających rodzinę (np.: „Asystent rodziny”). ❖ Wzrost liczby rodzin objętych pomocą oraz zwiększenie skali pracy socjalnej. ❖ Posiadanie procedur i dokumentacji (plany pracy, diagnozy, oceny sytuacji rodziny). ❖ Wysoki poziom zaangażowania pracowników socjalnych i asystenta rodziny w indywidualną pracę z	❖ Ograniczone zasoby kadrowe – zatrudnienie tylko jednego asystenta rodziny na całą gminę oraz niespełnienie wymogu określonego w ustawie o pomocy społecznej o minimalnym zatrudnieniu 3 pracowników socjalnych. ❖ Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia przy braku proporcjonalnego zwiększenia personelu. ❖ Niedostateczne środki finansowe na realizację wszystkich działań i potrzeb rodzin. ❖ Brak wystarczającej liczby specjalistów (np. terapeutów, pedagogów rodzinnych) dostępnych lokalnie. ❖ Trudności w utrzymaniu trwałej motywacji rodzin do współpracy i zmian. ❖ Niski poziom świadomości społecznej w zakresie funkcjonowania systemu wsparcia rodziny.

rodzinami.

- ❖ Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry poprzez szkolenia i samokształcenie.

Szanse (Opportunities):

- ❖ Możliwość kontynuowania i rozszerzania programów rządowych (np.: „Asystent rodziny”).
- ❖ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i parafiami w zakresie wsparcia rodzin.
- ❖ Dostęp do środków unijnych i krajowych na działania profilaktyczne i edukacyjne.
- ❖ Rozwój partnerstwa lokalnego w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.
- ❖ Wzrost świadomości społecznej dotyczącej przeciwdziałania przemocy i wspierania rodziny.
- ❖ Rozszerzenie oferty wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla rodzin.
- ❖ Zwiększenie liczby szkoleń i kursów dla kadry OPS i asystenta rodziny.
- ❖ Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny i rodzicielstwa w lokalnej społeczności.
- ❖ Włączenie szkół i placówek oświatowych w działania profilaktyczne.

Zagrożenia (Threats):

- ❖ Narastające problemy społeczne - ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, przemoc.
- ❖ Utrwalone stereotypy społeczne i przyzwolenie na przemoc w niektórych środowiskach.
- ❖ Brak stabilnego finansowania programów wspierania rodziny na kolejne lata.
- ❖ Wypalenie zawodowe i przeciążenie pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny.
- ❖ Wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych i dzieci wymagających pieczy zastępczej.
- ❖ Niska efektywność działań resocjalizacyjnych wobec rodziców z problemami uzależnień.
- ❖ Ograniczona współpraca niektórych instytucji w zakresie wymiany informacji.
- ❖ Migracje zarobkowe rodziców i rozluźnienie więzi rodzinnych.
- ❖ Brak spójności w systemie prawnym dotyczącym wsparcia rodziny i dziecka.
- ❖ Rosnące oczekiwania społeczne wobec OPS przy niewystarczających zasobach gminy.

Rozdział VI

Adresaci Programu

Program skierowany jest do rodzin zamieszkujących Gminę Zaniemyśl, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które napotykają trudności w prawidłowym funkcjonowaniu oraz wychowywaniu dzieci. W szczególności obejmuje on:

- ❖ Rodziny wychowujące dzieci, które mają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z powodu problemów emocjonalnych, społecznych lub organizacyjnych.
- ❖ Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, które borykają się z zapewnieniem podstawowych warunków życia i rozwoju dla swoich członków.
- ❖ Rodziny zagrożone ubóstwem, w których niestabilne dochody obniżają jakość życia, ograniczają dostęp do edukacji i kultury oraz utrudniają prawidłowy rozwój dzieci.
- ❖ Rodziny doświadczające przemocy – fizycznej, psychicznej, seksualnej lub ekonomicznej – potrzebujące wsparcia w zakresie ochrony przed sprawcą przemocy oraz odbudowy bezpieczeństwa i relacji w rodzinie.
- ❖ Rodziny, którym ograniczono lub odebrano prawa rodzicielskie, a dzieci przebywają w pieczy zastępczej, wymagające pomocy w reintegracji, odbudowie więzi oraz przygotowaniu do ponownego sprawowania opieki nad dziećmi.

Rozdział VII

Realizatorzy Programu

Program realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu, który pełni rolę koordynatora oraz odpowiada za bieżącą realizację i monitoring działań podejmowanych w ramach programu.

W realizację Programu zaangażowani są również:

- ❖ Urząd Miasta i Gminy w Zaniemyślu,
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zaniemyślu,
- ❖ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Zaniemyśl,
- ❖ Placówki oświatowe z terenu Gminy Zaniemyśl,
- ❖ Placówki ochrony zdrowia,
- ❖ Organizacje pozarządowe oraz instytucje kościelne,
- ❖ Komenda Powiatowa Policji w Środzie Wlkp. – Posterunek Policji w Zaniemyślu.

Współdziałanie wszystkich podmiotów umożliwia skuteczne reagowanie na potrzeby rodzin oraz zapewnia kompleksowe wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej

Rozdział VIII

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026 - 2028

Celem głównym wyznaczonym w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 w Gminie Zaniemyśl jest *wzmocnienie i wspieranie rodzin zamieszkujących Gminę Zaniemyśl w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez edukację, a także tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci oraz zapobieganiu sytuacjom kryzysowym prowadzącym do umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.*

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy Zaniemyśl, podmiotów społecznych i gospodarczych, przedstawicieli społeczności lokalnej oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

CEL 1: ZAPEWNIENIE RODZINOM ZAMIESZKUJĄCYM GMINĘ ZANIEMYŚL STABILNYCH WARUNKÓW SOCJALNYCH ORAZ WSPARCIA W ZASPOKAJANIU PODSTAWOWYCH POTRZEB ŻYCIOWYCH.

Lp.	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1	Udzielanie rodzinom pomocy materialnej i rzeczowej, w tym zasiłków celowych oraz świadczeń rzeczowych, dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej.	❖ liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem; ❖ rodzaj udzielanej pomocy	OPS Zaniemyśl, organizacje pozarządowe, darczyńcy	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
2	Organizowanie dożywiania dzieci i dorosłych, w tym zapewnienie ciepłych posiłków oraz przyznawanie zasiłków celowych na zakup żywności.	❖ liczba dzieci i dorosłych korzystających z posiłków; ❖ liczba przyznanych zasiłków celowych na zakup żywności	OPS Zaniemyśl, placówki oświatowe, świetlice środowiskowe	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
3	Koordynowanie udziału rodzin w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa (FEAD) przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.	❖ liczba wydanych skierowań; ❖ liczba rodzin i osób korzystających z programu FEAD	OPS Zaniemyśl	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
4	Świadczenie pracy socjalnej dla rodzin, obejmujące diagnozę potrzeb, wsparcie psychologiczne oraz opracowywanie indywidualnych planów działań pomocowych.	❖ liczba pracowników socjalnych realizujących działania; ❖ rodziny objęte pracą socjalną	OPS Zaniemyśl, pracownicy socjalni, asystent rodziny	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

5	Realizacja zajęć edukacyjno-wychowawczych oraz organizowanie form wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.	❖ liczba uczestników zajęć i wyjazdów; ❖ liczba zorganizowanych wyjazdów	OPS Zaniemyśl, GKRPA, GOK, szkoły, organizacje pozarządowe, instytucje prowadzące wypoczynek	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
6	Wspieranie dzieci przebywających w pieczy zastępczej poprzez współfinansowanie kosztów utrzymania oraz zapewnienie dodatkowego wsparcia wychowawczego.	❖ liczba dzieci w pieczy zastępczej objętych współfinansowaniem gminnym; ❖ wysokość środków przeznaczonych na wsparcie	OPS Zaniemyśl, PCPR, Urząd Miasta i Gminy, instytucje pieczy zastępczej	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

CEL 2: WZMOCNIENIE KOMPETENCJI OPIEKUNCZO-WYCHOWAWCZYCH RODZIN ORAZ ZAPEWNIENIE KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA RODZINOM Z DZIEĆMI W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ.

Lp.	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1	Wsparcie rodzin realizowane przez asystenta rodziny, skierowane do rodzin mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wychowujących ciężko chore dzieci.	❖ liczba asystentów rodziny zaangażowanych w działania; ❖ liczba rodzin objętych asystenturą; ❖ liczba dzieci korzystających ze wsparcia	OPS Zaniemyśl, asystent rodziny, pracownicy socjalni	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

2	Udział przedstawicieli OPS w pracach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	❖ liczba odbytych spotkań; ❖ liczba dzieci objętych oceną; ❖ liczba rodzin współpracujących w ramach zespołu	OPS Zaniemyśl, pracownicy socjalni, PCPR, przedstawiciele sądu rodzinnego, placówki pieczy zastępczej	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
3	Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny w celu oceny efektywności wsparcia oraz samodzielności rodziców w realizacji obowiązków wychowawczych.	❖ liczba rodzin objętych monitoringiem; ❖ liczba rodzin samodzielnie realizujących obowiązki opiekuńczo-wychowawcze	OPS Zaniemyśl, asystent rodziny, pracownicy socjalni	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
4	Tworzenie warunków do funkcjonowania rodzin wspierających, poprzez zapewnienie wsparcia organizacyjnego dla rodzin pełniących rolę wsparcia w systemie pomocy społecznej w formie wolontariatu.	❖ liczba rodzin wspierających; ❖ liczba rodzin korzystających ze wsparcia;	OPS Zaniemyśl, Urząd Miasta i Gminy, NGO	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
5	Realizacja dodatkowych projektów wspierających rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, obejmujących programy edukacyjne, psychologiczne i rekreacyjne.	❖ liczba rodzin/osób korzystających z projektów; ❖ liczba form wsparcia udzielonych w ramach projektów	OPS Zaniemyśl, GKRPA, organizacje pozarządowe, Urząd Miasta i Gminy, placówki edukacyjne i wychowawcze	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

**CEL 3: ZAPEWNIENIE RODZINOM NARZĘDZI I POMOCY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNOŚCI
ORAZ STABILIZACJĘ FUNKCJONOWANIA W CODZIENNYM ŻYCIU**

Lp.	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1	Systematyczne monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem poprzez regularne wizyty środowiskowe, wywiady socjalne oraz analizę potrzeb w celu wczesnego wykrywania problemów i szybkiego reagowania.	❖ liczba rodzin objętych monitoringiem; ❖ liczba interwencji podjętych w ramach działań monitorujących	OPS Zaniemyśl, pracownicy socjalni, asystent rodziny, kurator sądowy zawodowy/społeczny	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
2	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do bezpłatnych konsultacji oraz poradnictwa specjalistycznego w obszarach psychologicznym, pedagogicznym i prawnym.	❖ liczba osób korzystających z konsultacji; ❖ liczba udzielonych porad; ❖ liczba godzin wsparcia zrealizowanych w ramach poradnictwa	OPS Zaniemyśl, GKRPA, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, punkt pomocy prawnej, placówki oświatowe	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
3	Udzielanie wsparcia rodzinom i osobom doświadczającym przemocy, obejmujące interwencje policyjne, psychologiczne, prawne oraz prowadzenie procedur „Niebieskiej Karty”, a także organizowanie grup	❖ liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego; ❖ liczba grup diagnostyczno-pomocowych; ❖ Liczba uruchomionych i	OPS Zaniemyśl, Policja, sąd rodzinny, ZI, poradnie psychologiczno-pedagogiczne	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

	diagnostyczno-pomocowych.	obsłużonych Niebieskich Kart	
4	Wsparcie rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez kierowanie spraw do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inicjowanie postępowań sądowych w celu przymusowego leczenia odwykowego.	❖ liczba wezwań skierowanych do GKRPA; ❖ liczba wniosków do sądu o leczenie odwykowe; ❖ liczba rodzin objętych wsparciem	OPS Zaniemyśl, GKRPA, sąd rodzinny, poradnie uzależnień Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

CEL 4: ROZWÓJ DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH I EDUKACYJNYCH W GMINIE ZANIEMYŚL, MAJĄCYCH NA CELU WZMACNIANIE KOMPETENCJI DZIECI, MŁODZIEŻY ORAZ RODZIN W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO, ZDROWEGO I ODPOWIEDZIALNEGO FUNKCJONOWANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.

Lp.	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1	Udział w programach profilaktycznych w szkołach, świetlicach oraz ośrodkach edukacyjnych, obejmujących tematykę uzależnień od substancji psychoaktywnych, cyberprzemocy, przemocy rówieśniczej, hazardu oraz innych zagrożeń społecznych.	❖ Liczba programów; ❖ liczba uczestniczących dzieci, młodzieży i rodziców; ❖ liczba godzin zajęć edukacyjnych	OPS Zaniemyśl, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, świetlice środowiskowe, pedagodzy, psychologowie	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

2	Udział w szkoleniach, warsztatach i kursach podnoszących kwalifikacje asystentów rodziny, pracowników socjalnych oraz osób wspierających rodzinę, w zakresie wczesnego rozpoznawania zagrożeń, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, oraz pracy z dziećmi i młodzieżą w sytuacjach kryzysowych.	❖ liczba szkoleń i warsztatów; ❖ liczba przeszkolonych osób; ❖ liczba godzin szkoleniowych	OPS Zaniemyśl, ośrodki szkoleniowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
3	Wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń między asystentami rodziny poprzez organizowanie spotkań, konsultacji oraz forum wymiany dobrych praktyk, co pozwala na podniesienie jakości wsparcia dla rodzin.	❖ liczba zatrudnionych asystentów; ❖ liczba spotkań i konsultacji; ❖ liczba uczestników	OPS Zaniemyśl, asystenci rodziny, placówki oświatowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
4	Udział w kampaniach informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców, zwiększających świadomość zagrożeń zdrowotnych, społecznych i emocjonalnych oraz informujących o dostępnych formach wsparcia psychologicznego, socjalnego i edukacyjnego.	❖ liczba kampanii informacyjnych; ❖ liczba osób objętych kampaniami;	OPS Zaniemyśl, GKRPA, placówki oświatowe	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028

5	Promowanie działań edukacyjnych w środowisku lokalnym, takich jak prelekcje, warsztaty tematyczne, spotkania w świetlicach, bibliotekach i podczas wydarzeń społecznych, promujących zdrowy styl życia, odpowiedzialne postawy społeczne oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy.	❖ liczba działań edukacyjnych;	OPS Zaniemyśl, placówki oświatowe, świetlice środowiskowe, biblioteka	Działania ciągłe w okresie realizacji programu 2026-2028
---	---	---------------------------------------	--	---

Rozdział IX

Realizacja i finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026–2028

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl będzie przebiegać w sposób zintegrowany, kompleksowy i elastyczny, tak aby odpowiadać na rzeczywiste potrzeby lokalnej społeczności. Wdrażanie działań będzie oparte na współpracy wielu partnerów – instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, placówek edukacyjnych oraz osób i środowisk zaangażowanych w poprawę jakości życia dzieci, młodzieży i rodzin.

Koordinację Programu powierzono Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Zaniemyślu, który będzie odpowiedzialny za spójność realizowanych zadań z celami strategicznymi, a także za skuteczne ich wdrażanie. Współpraca w ramach Programu obejmie jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, instytucje oświatowe, służbę zdrowia, policję, GKRPA, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe, wspólnoty religijne oraz lokalnych przedsiębiorców.

Działania będą prowadzone w sposób otwarty na zmieniające się potrzeby mieszkańców, z uwzględnieniem wniosków z monitoringu, ewaluacji oraz opinii społecznych. Szczególny nacisk zostanie położony na szybkie reagowanie na zjawiska kryzysowe, takie jak bezrobocie, przemoc domowa, uzależnienia czy problemy wychowawcze wśród dzieci i młodzieży.

Realizacja zadań będzie możliwa dzięki wykorzystaniu różnorodnych źródeł finansowania, co pozwoli zapewnić stabilność działań i ich elastyczne dostosowanie do zmieniających się potrzeb. Planowane źródła finansowania obejmują:

- ❖ środki własne gminy;
- ❖ środki z budżetu państwa, w tym dotacje i programy ministerialne;
- ❖ środki pozabudżetowe;
- ❖ wkłady własne organizacji pozarządowych w postaci finansów i zasobów rzeczowych;
- ❖ darowizny i wsparcie sponsorów z kraju i zagranicy.

Dzięki partnerskiej współpracy i odpowiedniemu zabezpieczeniu finansowemu, Program będzie mógł funkcjonować skutecznie i długofalowo, umożliwiając szybkie reagowanie na nowe wyzwania oraz odpowiadając na zmieniające się potrzeby rodzin i całej społeczności lokalnej.

Rozdział X

Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zaniemyśl na lata 2026–2028

Aby Gminny Program Wspierania Rodziny realizował swoje założenia w sposób skuteczny i odpowiadający rzeczywistym potrzebom mieszkańców, niezbędne jest prowadzenie systematycznego monitoringu oraz bieżąca ocena stopnia osiągania wyznaczonych celów. Procesy monitorowania i ewaluacji służą zapewnieniu efektywności, transparentności oraz ciągłego doskonalenia podejmowanych działań na rzecz rodzin z terenu Gminy Zaniemyśl.

Regularna analiza realizowanych inicjatyw umożliwia ocenę ich skuteczności, adekwatności do lokalnych potrzeb oraz wpływu na poprawę funkcjonowania rodzin i społeczności. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu - jako jednostka odpowiedzialna za koordynację Programu, reprezentowana przez Kierownika - będzie corocznie do dnia 31 marca przygotowywać sprawozdanie z jego realizacji za rok poprzedni, uwzględniając aktualne wyzwania, potrzeby mieszkańców oraz rekomendacje dotyczące kierunków dalszych działań.

1. Cele monitorowania i ewaluacji:

- ❖ Ocena skuteczności i adekwatności podejmowanych działań.
- ❖ Sprawdzenie zgodności uzyskanych rezultatów z celami Programu.
- ❖ Wskazanie obszarów wymagających korekty lub modyfikacji.
- ❖ Dostarczenie rzetelnych danych niezbędnych do planowania kolejnych etapów Programu.

2. Narzędzia i metody monitorowania:

- ❖ Roczne sprawozdania jednostek realizujących zadania Programu.
- ❖ Analiza danych statystycznych, np. liczby interwencji, uczestników zajęć, beneficjentów wsparcia.
- ❖ Ocena na podstawie wskaźników.

3. Rodzaje ewaluacji:

- ❖ **Ewaluacja bieżąca** – prowadzona w trakcie realizacji Programu, umożliwiającą szybkie wykrycie problemów i wprowadzenie zmian.
- ❖ **Ewaluacja okresowa** – roczna analiza działań oparta na danych ilościowych i jakościowych.

- ❖ **Ewaluacja końcowa** – przeprowadzana po zakończeniu cyklu Programu, służy podsumowaniu efektów oraz sformułowaniu wniosków i rekomendacji na przyszłość.

4. Odpowiedzialność za monitoring i ewaluację:

Za organizację i prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu. Proces ten realizowany będzie we współpracy z partnerami Programu, w tym GKRPA, szkołami, placówkami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami społeczności lokalnej.

5. Wykorzystanie wyników ewaluacji:

- ❖ Wprowadzanie usprawnień i modyfikacji w prowadzonych działaniach.
- ❖ Planowanie nowych form wsparcia oraz rozszerzanie dotychczasowych inicjatyw.
- ❖ Formułowanie rekomendacji dla samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny.

Uzasadnienie
do uchwały Nr..... Rady Miejskiej w Zaniemyślu
z dnia .. grudnia 2025 r.
w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Zaniemyśl na lata 2026-2028

Do zadań własnych gminy, zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny. Zgodnie z art. 179 ust. 2 w/w ustawy rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadania z zakresu wspierania uchwała gminne programy wspierania. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zaniemyśl na lata 2026-2028.

Burmistrz
Grzegorz Grala